

Ks. prof. dr. hab. Kazimierza
Łataka CRL *Przywileje, prawa
i dokumenty podkrakowskiej
wsi Kamień XIV–XVIII wiek,*
Wydawnictwo LTW, Łomianki
2018, ss. 135

Marek Hałaburda

INSTYTUT HISTORII

UNIwersytet PAPIESKI JANA PAWŁA II W KRAKOWIE

ORCID: 0000-0002-3801-9378

W niedzielę, 3 czerwca 1319 r. szlachcic Adam Piotrowic herbu Jastrzębiec (nazywany Kamonką) wystawił dokument lokacyjny dla podkrakowskiej wsi Kamień. Aktu tego dokonano na prawie niemieckim średzkim, stanowiącym odmianę prawa magdeburskiego. Czynności prawne i kancelaryjne przeprowadził, na polecenie inicjatora lokacji, mieszczanin krakowski nacji niemieckiej Hulman¹. W czerwcu 2019 r. od tego wydarzenia minęło 700 lat. Uczczenie jubileuszu stało się doskonałą okazją do wielu inicjatyw, wśród których na specjalne wyróżnienie zasługuje publikacja wybranych dokumentów obrazujących dzieje wsi, od chwili jej założenia na przełomie XIII i XIV wieku do końca XVIII stulecia, autorstwa ks. prof. dr. hab. Kazimierza Łataka CRL.

Książka składa się z wprowadzenia oraz trzech zasadniczych części: *Dokumenty w języku oryginalnym*, *Dokumenty w przekładzie na język polski*, *Ilustracje*. Wprowadzenie zawiera krótki zarys historii wsi Kamień oraz proces jej rozwoju w okresie staropolskim. W dalszej

¹ *Dzieje parafii i kościoła Opieki Matki Bożej w Kamieniu*, Kraków 2010, s. 26–31. Prawo średzkie oparte było na prawnym pouczeniu dla Środy Śląskiej z 1235 r. Prawem tym posługiwały się miasta na Śląsku, w Wielkopolsce, Małopolsce oraz na ziemiach łęczyckiej i sieradzkiej. Zob. Z. Zdrójkowski, *Geneza prawa średzkiego i jego rola dziejowa (1223–1511)* [w:] *Studia z dziejów Środy Śląskiej, regionu i prawa średzkiego*, R. Gładkiewicz (red.), Wrocław 1990, s. 53–67; *idem*, Z. Zdrójkowski, *Miasta na prawie średzkim*, „Śląski Kwartalnik Historyczny »Sobótka«” 1986, t. 41, z. 2, s. 243–251.

części Autor omówił zagadnienia metodologiczne. Znalazły się tam kryteria doboru materiału źródłowego, opis i struktura samych dokumentów, stan zachowania, a także miejsce ich przechowywania.

Pierwsza z zasadniczych części *Dokumenty w języku oryginalnym* to zbiór 25 dokumentów zawierający przywileje, prawa i dokumenty nadane dla podkrakowskiej wsi Kamień od XIV do XVIII wieku. Składa się on z 15 dokumentów zapisanych w języku łacińskim i 10 – w języku polskim. Całość zaś została opracowana zgodnie z obowiązującymi zasadami edycji źródeł i opatrzona aparatem krytycznym. W drugiej części pracy Książd Professor zamieścił tłumaczenia wspomnianych dokumentów łacińskich na język polski. Bez wątpienia zabieg ten ułatwi korzystanie ze źródeł szerszemu gronu odbiorców. Przede wszystkim jednak przy ogólnie słabej znajomości łaciny przekład dokumentów na język polski pozwoli zapoznać się z dokumentami nieprzygotowanemu czytelnikowi. Całość pracy zamykają ilustracje, doskonale uzupełniające tekst główny i dające odbiorcy możliwość wczucia się w atmosferę epoki.

Wybór materiału dokonany został w przemyślany sposób, co pozwoliło ukazać szerokie spektrum z dziejów wsi Kamień na przestrzeni czterech wieków. Podstawę wydania w przeważającej większości stanowią oryginalne rękopisy, przechowywane w Archiwum Klasztoru Bożego Ciała w Krakowie oraz Archiwum Narodowym w Krakowie. To dodatkowo powiększa wartości i walor naukowy pracy. Wnioski i argumentacja są odpowiednie, oparte na dobrze dobranych źródłach archiwalnych i bogatej literaturze, o czym świadczy bibliografia. Pod względem językowym i edytorskim książka spełnia wszelkie wymogi stawiane tego rodzaju publikacjom. Dokumenty zawierają dużo wartościowych informacji, znacznie powiększających naszą wiedzę na temat nie tylko podkrakowskiej wsi Kamień, ale również staropolskiego systemu prawnego, procesów socjologicznych, społecznych i religijnych tamtego okresu. Uzupełniają również

wcześniejsze ustalenia Autora prezentowane w pracach poświęconych poruszanej problematyce. W końcu stają się cennym kompendium źródłowym, niezwykle pomocnym w dalszych badaniach nad dziejami wsi Kamień, regionu krakowskiego czy też historią i kulturą Zakonu Kanoników Regularnych Laterańskich.

Reasumując, książka ks. prof. Kazimierza Łataka CRL zasługuje na duże uznanie i docenienie. Stanowi bowiem nie tylko, jak zaznaczył na końcu wstępu Autor, „skromny pomnik obchodów siedemsetnej rocznicy lokacji wsi, które zbiegły się w czasie z obchodami setnej rocznicy odrodzenia i odzyskania niepodległości naszej ponad-tysiącletniej Ojczyzny”, ale jest również cennym wkładem do polskiej historiografii.